

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA "SPIRITUALI MILITUM CURAE"

na temat ordynariatów wojskowych
OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II

Kościół zawsze z niezwykłą dbałością starał się o zapewnienie żołnierzom, stosownie do różnych okoliczności, duchowej opieki.

Żołnierze bowiem stanowią określoną grupę społeczną i "ze względu na szczególne warunki życia", [1] wchodząc na stałe w skład sił zbrojnych z własnej woli lub też na mocy prawa powołani do nich na określony czas, potrzebują konkretnej i specyficznej opieki duszpasterskiej. Hierarchia kościelna, a zwłaszcza papież, starali się w miarę upływu czasu możliwie najlepiej odpowiedzieć na tę potrzebę, zgodnie ze swym obowiązkiem posługiwania /diakonii/, [2] poprzez udzielanie uprawnień dostosowanych do osób i okoliczności. W ten sposób stopniowo w poszczególnych krajach zostały ustanowione struktury kościelne, na czele których stoją prałaci zaopatrzeni w potrzebne uprawnienia.[3]

Pełne mądrości normy w tej dziedzinie ogłosiła Kongregacja Konsystorialna w Instrukcji "Sollemne semper" z 23 kwietnia 1951.[4] Należy stwierdzić, że obecnie nadszedł czas zrewidowania owych norm w ten sposób, aby nabrały one nowej mocy i skuteczności. Decyzja ta wiąże się z Soborem Watykańskim II, który otworzył drogę duszpasterstwu specjalistycznym, lepiej dostosowanym do konkretnych potrzeb[5] i który starannie przemyślał działanie Kościoła w świecie współczesnym, także w zakresie tego, co odnosi się do budowania i popierania pokoju. W tym sensie ci, którzy służą w wojsku, powinni uważać się za "sługi bezpieczeństwa i wolności narodów... Jeśli bowiem to zadanie właściwie spełniają naprawdę przyczyniają się do utrwalenia pokoju".[6]

Tego rodzaju rewizja wydaje się konieczna wobec głębokich przemian, jakie dokonały się w zawodzie i życiu wojskowych, a również wobec wyobrażeń jakie współczesne społeczeństwo ma o istocie i zadaniach wojska w życiu dzisiejszych ludzi. Skłania wreszcie do tego rodzaju rewizji ogłoszenie nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego: dotychczasowe zasady opieki duszpasterskiej nad żołnierzami pozostawia on co prawda nie zmienione, należy je jednakże zrewidować, sformułować w sposób bardziej odpowiedni, aby przyniosły obfite owoce.[7] Tego rodzaju normy nie mogą oczywiście być jednakowe dla wszystkich krajów, ponieważ ilość katolików służących w wojsku nie wszędzie jest jednakowa, tak w liczbach absolutnych, jak i w relatywnych. Także okoliczności w rozmaitych miejscach bywają krańcowo różne. Należy więc dla wszystkich ordynariatów wojskowych - dotychczas nazywanych wikariatami polowymi - ustalić pewne normy ogólne, które następnie będą uzupełniane w ramach prawa ogólnego przez statuty wydawane przez Stolicę Apostolską dla poszczególnych ordynariatów.

Zostają więc ustalone następujące normy:

Par. 1

Ordynariaty wojskowe, które także mogą nazywać się polowymi i które pod względem prawnym zostają upodobnione do diecezji, są okręgami kościelnymi o szczególnym charakterze i rządzą się własnymi

nadanymi przez Stolicę Apostolską statutami, w których w sposób bardziej szczegółowy zostaną określone przepisy zawarte w niniejszej Konstytucji, z uwzględnieniem - tam, gdzie takowe istnieją - umów zawartych pomiędzy Stolicą Apostolską a państwami.[8]

Par. 2

Tam, gdzie okoliczności tego wymagają, po wysłuchaniu zainteresowanych Konferencji Episkopatów, Stolica Apostolska utworzy nowe ordynariaty wojskowe.

Par. 1

Ordynariatem wojskowym kieruje jego własny ordynariusz z zasady /pro norma/ posiadający sakrę biskupią, wyposażony we wszelkie uprawnienia biskupów diecezjalnych i mający te same co oni obowiązki, chyba że co innego wynika z samej natury rzeczy lub ze statutów partykularnych.

Par. 2

Papież mianuje ordynariusza wojskowego w sposób nieskrępowany albo też ustanawia lub zatwierdza kandydata wyznaczonego zgodnie z przepisami prawa.[9]

Par. 3

Aby ordynariusz wojskowy mógł wszystkie siły poświęcić tej szczególnej misji pasterskiej, będzie on na mocy samego prawa wolny od innych funkcji związanych z troską duszpasterską, chyba że szczególne okoliczności w danym kraju wskażą co innego.

Par. 4

Między ordynariuszem wojskowym a innymi Kościołami lokalnymi winna istnieć ścisła więź jedności /vinculum communionis/ i współpraca w tym, co dotyczy działalności duszpasterskiej.

Ordynariusz wojskowy, z tytułu samego prawa, należy do Konferencji Episkopatu tego kraju, w którym znajduje się siedziba ordynariatu. Jurysdykcja ordynariusza wojskowego jest:

1. personalna, co oznacza, że może być wykonywana w stosunku do osób należących do ordynariatu nawet wówczas, kiedy te znajdują się czasowo poza granicami swojego kraju;
2. zwyczajna, zarówno "pro foro interno", jak również "pro foro externo";
3. własna, ale złączona /comulativa/ z jurysdykcją biskupa diecezjalnego, bowiem osoby należące do ordynariatu pozostają ściśle związane także z Kościołem partykularnym, do którego należą z tytułu zamieszkania lub obrządku.

Obszary i miejsca przeznaczone dla żołnierzy podlegają najpierw i przede wszystkim jurysdykcji ordynariusza wojskowego, na drugim zaś miejscu jurysdykcji biskupa diecezjalnego, co oznacza, że kiedy nie ma ordynariusza wojskowego lub kapelanów wojskowych, wówczas zarówno biskup diecezjalny, jak i proboszcz działają na mocy własnych uprawnień.

Par. 1

Oprócz tych, o których będzie mowa w paragrafach 3 i 4, prezbiterium ordynariatu wojskowego tworzą księża diecezjalni i zakonni, którzy posiadając odpowiednie do właściwego prowadzenia tej działalności duszpasterskiej przymioty i za zgodą własnego ordynariusza wykonują posługę w ordynariacie wojskowym.

Par. 2

Biskupi diecezjalni oraz kompetentni przełożeni zakonni winni przydzielić ordynariatowi wojskowemu wystarczającą ilość kapłanów i diakonów nadających się do tego rodzaju pracy.

Par. 3

Ordynariusz wojskowy może, za zgodą Stolicy Apostolskiej założyć seminarium i jego alumnów, kiedy ci otrzymają właściwą formację, dopuścić do święceń kapłańskich w ordynariacie.

Par. 4

Także inni duchowni mogą być, zgodnie z przepisami prawa, inkardynowani do ordynariatu wojskowego.

Par. 5

Rada kapłańska powinna posiadać własne statuty, zatwierdzone przez ordynariusza i uwzględniające normy wydane przez Konferencję Episkopatu.[10]

Kapłani, którzy w ordynariacie zostali mianowani kapelanami, posiadają na wyznaczonym im terenie i wobec powierzonych im osób uprawnienia i obowiązki proboszczów, chyba że z samej natury rzeczy albo ze statutów partykularnych wynika co innego; razem /cumulative/ jednak z miejscowym proboszczem, zgodnie z postanowieniem art. IV.

Gdy chodzi o zakonników i członków stowarzyszeń życia apostołskiego, pracujących dla ordynariatu, ordynariusz winien czuwać nad tym, by postępowali w wierności własnemu powołaniu i charyzmatowi swojego zgromadzenia, oraz by zachowali ścisłą łączność ze swoimi przełożonymi.

Ponieważ wszyscy wierni powinni współpracować w budowaniu Ciała Chrystusowego,[11] ordynariusz i jego prezbiterium będą zabiegać o to, by świeccy należący do ordynariatu, indywidualnie czy wspólnie spełniali właściwą im rolę zaczynu apostołskiego, a także rolę misjonarzy w stosunku do innych żołnierzy, z którymi razem żyją.

Oprócz wiernych, których zgodnie z postanowieniem art.I - wymieniają statuty, należą do ordynariatu i podlegają jego jurysdykcji:

1. Wierni będący żołnierzami oraz ci, którzy pracują dla sił zbrojnych, jeśli ich związek z armią jest uznany przez prawo cywilne;
2. Członkowie ich rodzin, mianowicie współmałżonkowie i dzieci - także jeśli są samodzielni - zamieszkujący w tym samym domu, a także krewni i służba, zamieszkujący pod tym samym dachem;
3. Ci, którzy uczęszczają do szkół wojskowych, przebywają w wojskowych szpitalach, domach starców lub innych podobnych miejscach, również personel tych instytucji;
4. Wszyscy wierni obojga płci, niezależnie od tego, czy należą, czy nie należą do zgromadzenia zakonnego, którzy na polecenie lub za zgodą ordynariusza wojskowego pełnią jakieś stałe funkcje.

Ordynariusz wojskowy podlega Kongregacji Biskupów lub Kongregacji Ewangelizacji Narodów; w zależności od natury problemów przedstawia je odpowiednim dykasteriom Kurii Rzymskiej.

Ordynariusz wojskowy obowiązany jest co pięć lat przedstawić Stolicy Apostolskiej sprawozdanie o stanie ordynariatu według przepisanej formy. Ma również obowiązek odbycia wizyty "ad limina" zgodnie z przepisami prawa.[12]

W statutach partykularnych z zachowaniem - tam, gdzie takie istnieją - umów zawartych pomiędzy Stolicą Apostolską a państwami, należy między innymi ustalić:

1. w jakim miejscu ma znajdować się kościół ordynariusza wojskowego i jego kuria;
2. czy winien być jeden, czy więcej wikariuszy generalnych oraz jakich pracowników kurii należy mianować;
3. to wszystko, co dotyczy pozycji kościelnej ordynariusza wojskowego i innych kapłanów oraz diakonów podlegających ordynariatowi wojskowemu, w czasie wykonywania przez nich funkcji oraz później, a także zasady, jakich należy się trzymać, gdy chodzi o ich status wojskowych;
4. jak należy postępować w przypadku, gdy stolica wakuje lub ma przeszkodę w działaniu;
5. wszystko, co odnosi się do rady pastoralnej zarówno całego ordynariatu, jak lokalnej, z uwzględnieniem norm Kodeksu Prawa Kanonicznego;
6. jakie należy prowadzić księgi, tak gdy chodzi o udzielanie sakramentów, jak i o stan osób, zgodnie z prawem powszechnym i przepisami Konferencji Episkopatu.

W sprawach sądowych dla wiernych ordynariatu wojskowego trybunałem kompetentnym pierwszej instancji jest trybunał diecezji, w której znajduje się siedziba kurii ordynariusza wojskowego; w statutach zostanie wyznaczony na stałe trybunał apelacyjny. Jeżeli zaś ordynariat ma swój trybunał, apelacje będą wnoszone do trybunału, który sam ordynariusz polowy na stałe wyznaczy za zgodą Stolicy Apostolskiej.[13] Przepisy zawarte przez nas w tej konstytucji nabierają mocy prawnej 21 lipca bieżącego roku. Normy prawa partykularnego nadal zachowują swą moc, o ile zgadzają się z niniejszą Konstytucją Apostolską. Jednakże statuty każdego ordynariatu wojskowego, opracowane w myśl art. I, powinny w ciągu roku od tej daty być przedstawione do przejrzenia Stolicy Apostolskiej.

Chcemy też, by nasze zarządzenia i normy były ważne i skuteczne obecnie i w przyszłości, uchylając lub częściowo zmieniając - o ile zachodzi taka potrzeba - wydane przez naszych poprzedników konstytucje i rozporządzenia apostolskie oraz wszystkie inne przepisy.

Rzym, u świętego Piotra, 21 kwietnia 1986, w ósmym roku Pontyfikatu.

PRZYPISY

[1] Sob. Wat. II "Christus Dominus", n. 43

[2] Por. Sob. Wat. II, Konst.dogm. "Lumen gentium", n. 24

[3] Ci pralaci niekiedy bywali ustanawiani, "tak jakby prawdziwymi biskupami i pasterzami w stosunku do swojego kleru świeckiego" /Innocenty X, Breve "Cum sicut maiestatis", 26 września 1645: Bullarium Romanum, Turyn 1868, t.XV, s. 410

[4] AAS 43 /1951/, ss. 562-565

[5] Por. Dekr. "Presbyterorum Ordinis", n. 10

[6] Sob. Wat. II Konst.past. "Gaudium et spes", n. 79

[7] Por. K.P.K., kan. 569

[8] Por. K.P.K., kan. 3

[9] Por. K.P.K., kan. 163 i 377, par. 1

[10] Por. K.P.K., kan. 496

[11] Por. K.P.K., kan. 208

[12] Por. K.P.K., kan. 399 i 400, par. 1 i 2 Por. Kongregacja Konstytoriajna, Dekr. "De sacrorum liminum visitatione a Vicariis castrensibus peragenda, dnia 28.02.1959: AAS 51 /1959/, s. 272-274

[13] Por. K.P.K., kan. 1438, n. 2